

Правильник
про пластовий однострій і відзнаки

частина 1-ша:

Пластовий однострій

31-го жовтня 1975 р.

Зі змінами до 15-их Зборів КУПО

ВСТУП

Пластовий однострій є зовнішньою ознакою приналежності до пластової організації. Він є одностроєм тільки тоді, коли включає всі передбачені для нього частини у приписаній для даного пластуна чи пластунки формі і барві та приписані відзнаки.

Тому ношення частин пластового однострою всуміш із частинами, які до однострою не належать, або одягання неповного пластового однострою, прим. без накриття голови, без хустки тощо, є порушенням пластових приписів, поведінкою, яка явно нехтує обов'язками пластуна чи пластунки і яка назовні приносить шкоду Пластові. (Практикований подекуди звичай, за яким пластуни прихильники отримують свої пластові хустини щойно після складення пластової присяги, є НЕПРАВИЛЬНИЙ. Прихильники носять ПОВНИЙ пластовий однострій.)

Обов'язком пластових виховників усіх ступенів і всіх інших пластових провідників є докладно знати приписи цього Правильника, самим їх докладно перестерігати і пильно, послідовно й рішуче вимагати, щоб усі підлеглі їм члени докладно їх перестерігали. Бо вигляд пластових одностроїв членства є зовнішнім дзеркалом внутрішнього стану пластової організації.

Однак там, де ношення повного пластового однострою було б непотрібним тягарем чи трудністю, як напр. на довших мандрівках, підчас теренових змагань і вправ, при фізичній праці, підчас особливо гарячої погоди і т.і., - правом і обов'язком пластових провідників є дозволити, а навіть доручити на даний час такі відхилення чи полекші, яких дана ситуація вимагає.

ЗАГАЛЬНІ ПОСТАНОВИ

1. Однострої українських пластунів і пластунок повинні бути всюди однакові так формою, як і барвою.

2. Форма одностроїв описана й ілюстрована рисунками в тексті цього Правильника. В деяких випадках Правильник залишає за крайовими пластовими старшинами устійнення форми одної чи другої частини пластового однострою, однакової для всіх членів даної крайової пластової організації.

3. Якщо не завжди і не всюди можна підняти для пластових одностроїв таку саму барву і її відтінок, тоді ця барва і відтінок повинні бути однакові для всієї даної крайової пластової організації. Тому у випадках, де оцей Правильник не подає докладно барви якоїсь частини пластового однострою, або не описує подрібно її форми, або врешті подає альтернативу "або-або", - то всюди там правом і обов'язком крайових пластових старшин є докладно устійнити барву чи форму тієї частини однострою, однаковою для всього членства даної крайової пластової організації.

4. Барви пластових одностроїв і їхніх частин означені в цьому Правильнику числами. Ці числа - це числа ниток ДМЦ (Де-Ем-Це або ДІ-Ем-Сі) до вишивання. В усіх випадках, де число барви підкреслене, обов'язує докладно поданий відтінок барви ниток. Натомість там, де це число не підкреслене, обов'язує по змозі відтінок барви ниток ДМЦ, а якщо це неможливе, то подібний відтінок, але однаковий для всієї крайової пластової організації.

5. Є три основні барви, вживані для пластових одностроїв:

у пластунів: зелена 732

у пластунок: піскова 842 для блюзок і

бронзова 801 для спідничок.

6. Улади в Українському Пласті мають теж свої барви:

УПН: жовту 444, УПЮ: малинову 816, УСП: зелену 910,

УПС: бронзову 801.

7. Оцей Правильник встановляє однострої для всіх пластових Уладів пластунів і пластунок:

а) на літо, б) на зиму, в) для окремих зайнятть: спортових, водних, таборових.

Час одягання літнього чи зимового пластового однострою устійнюють крайові пластові старшини, а із спеціальних місцевих причин - станичні пластові старшини.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНА НОВАКА

Однострій пластуна новака складається з таких частин:

1. Накриття голови:

Беретка бронзової барви 801.

Носять: під голим небом - на голові

під дахом - під лівим нараменником, зложену відзнакою до
переду.

2. Сорочка:

Сорочка спортова, зеленої барви 732 з коміром, який можна запинати на гудзик під бороду, або викладати на груди. На обох плечах нараменники, запинані на гудзики. Позаду т.зв. "геска" без поздовжньої закладки назверх чи до середини. На грудях дві кишені розмірами 4 x 3 інчі - 10 x 7.5 цм. - закриті паточками, запинаними на гудзики. Рукави довгі, закінчені маншетами, запинаними на гудзики. Літом на зарядження крайової пластової старшини новаки можуть носити таку саму сорочку, але з короткими рукавами, які - без маншетів - закінчуються 2 інчі - 5 цм. - повище ліктя.

3. Хустка:

Платок у формі прямокутного трикутника, величиною 20 x 20 інчів - 50 x 50 цм - жовтої барви 444.

Носять: під коміром,

поверх коміра на збірках та офіційних виступах, якщо
так зарядить пластовий провід.

4. Обручик до хустки:

плетений із трьох барв: зеленої 910, жовтої 444 і червоної 321, однаковий для всіх у крайовій пластовій організації.

5. Штани:

зеленої барви 732, короткі до колін, закінчені без закладки, около 3 інчі - 7.5 см - повище яблука коліна. З боку, рівнобіжно до шва, на висоті бедер дві внутрішні кишені без паток. Позаду теж дві внутрішні кишені без паток, ліва запинана на гудзик. У поясі 5-6 пасочків із матерії для придержування пояса.

Зимою такі ж штани, лиш довгі до кісток, внизу гладко закінчені, без поширення або звуження ногавиць.

6. Пояс:

шкіряний бронзової барви 801, або нитяний зеленої барви 732, широкий на 1 і 1/4 інча - 3 см - , запинаний на гладку металеву спряжку.

Однаковий для всіх у крайовій пластовій організації.

7. Взуття:

гладкі шнуровані пів-черевики або черевики, бронзові або чорні.

8. Підколінка:

барви подібної як однострій, сягають до висоти около 2 інчі - 5- см - пониже яблука коліна,

Зимою замість підколінок довгі до колін панчохи або скарпетки барви, подібної до однострою.

9. Шнурок до свистка:

зеленої барви 732.

Носити: по верх хустки, по середині грудей злучений вузлом, звисає до долішнього краю кишені сорочки. Свисток, прив'язаний до обох кінців шнурка, вкладається до лівої кишені сорочки.

10. Додаткові частини однострою:

Влітку : светер, вітрівка, дощовик або т.зв. "панчо", все те барви, зближеної до барви однострою.

В зимі : тепла куртка барви, зближеної до барви однострою, вовняні або скіряні рукавиці.

На лещата обов'язує такий однострій: пластова сорочка, гранатові або чорні лещетарські штани, лещетарські черевики, вітрівка й рукавиці.

Однострій для пластових зайнять:

- а) спортових: біла трикотова сорочинка з короткими рукавами і круглим вирізом довкруги шиї, спортові штанята гранатової барви, білі шкарпетки і білі тенісівки;
- б) таборових: легкий полотняний капелюшок або шапочка, легка полотняна сорочка-блюзка, короткі до колін спортові штанцята, довгі полотняні штани, сандали або тенісівки, штанці для купелі;
- в) на воді: біла полотняна морська шапка з крисами догори, білі шкарпетки і білі тенісівки.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНА ЮНАКА

Однострій пластуна юнака складається з таких частин:

1. Накриття голови:

Беретка одної барви, вибраної куренем чи самостійним гуртком. Замість береток, курінь може вибрати носити капелюхи.

Носять: на голові під голим небом, а теж під дахом, якщо пластун у службі.

зложеноу під лівим нараменником, відзнакою до переду, в приміщеннях.

2. Сорочка:

Зеленої барви 732, спортивного крою з коміром до запинання на гудзик під бороду і до викладання. Закінчення коміра широке на 3 інчі - 7.5 см -. Позаду т.зв. "геска" без поздовжньої закладки назверх чи до середини.

На плечах нараменники, запинані на гудзики. На грудях дві нашивані кишені розмірами 6 x 5 інчів - 17.5 x 15 см - , закриті паточками, запинаними на гудзики.

Влітку на зарядження крайової пластової старшини пластуни юнаки можуть носити таку саму сорочку, але з короткими рукавами, які -без маншетів- закінчуються 2 інчі -- 5 см - повище ліктя.

3. Хустка:

Платок у формі прямокутного трикутника, величиною 25 x 25 інчів - 63 x 63 см - , барви куреня або самостійного гуртка. Коли курінь чи самостійний гурток має дві барви, хустка складається з обох барв по половині, або одна барва може бути обшита на прямому куті другою барвою на ширину 1-го інча - 25 мм -.

Хустка пластуна юнака далекого віддалення є малинової барви 816.

Носять: під коміром,

поверх коміра на збірках і офіційних виступах,
якщо так зарядить пластовий провід.

4. Обручик до хустки:

плетений із трьох барв: зеленої 910, жовтої 444 і червоної 321, однаковий для всіх у крайовій пластовій організації.

5. Штани:

зеленої барви 732, короткі до колін, закінчені без закладки около 3 інчі -7.5 см- повище яблука коліна. З боку, рівнобіжно до шва на висоті бедер дві внутрішні кишені без паток.

Позаду теж дві внутрішні кишені без паток, ліва запинана на гудзик. У поясі 6 пасочків із матерії для придержування пояса. Зимомо такі ж штани, лиш довгі до кісток, внизу гладко закінчені, без закладок і без поширення або звуження ногавиць.

6. Пояс:

шкіряний бронзової барви 801, або нитяний зеленої барви 732, широкий на 1 і 1/4 інча - 3 см- , запинаний на гладку металеву пряжку, на якій є велика пластова відзнака. Форму пряжки визначає крайова пластова старшина.

7. Взуття:

чорні або бронзові гладкі шнуровані пів-черевики або черевики.

8. Підколінка:

барви подібної, як однострій, сягають до висоти около 2 інчі -5 см- понижче яблука коліна.

Зимомо до довгих штанів: замість підколінок довгі до колін панчохи або скарпетки, барви подібної, як однострій.

9. Шнурок до свистка:

зеленої барви 732.

Носять: поверх хустки, по середині грудей злучений вузлом, звисає до долішнього краю кишені сорочки. Обидва кінці шнурка з прив'язаним до них свистком вкладається до лівої кишені сорочки.

10. Додаткові частини однострою:

Влітку: светер, вітрівка і дощовик або т.зв. "панчо", все те барви, зближеної до барви однострою.

В зимі: тепла вітрівка барви однострою, волічкові наушники й рукавиці.

Однострій для пластових зайнять:

а) спортових:

біла трикотова сорочинка з короткими рукавами
гранатові спортові штанята
білі скарпетки
білі тенісівки

б) таборових:

легкий полотняний капелюшок або шапочка
легка полотняна сорочка-блюзка
короткі до колін полотняні штанята
довгі полотняні штани
сандали або тенісівки
штанці до купання

в) на воді:

біла полотняна морська шапка з крисами догори
гранатові спортові штанята
білі вовняні шкарпетки
білі тенісівки

г) на лещета обов'язує такий однострій:

наушники
пластова сорочка
гранатові або чорні лещетарські штани
лещетарські черевики
вітрівка
рукавиці.

ОДНОСТРІЙ СТАРШОГО ПЛАСТУНА

Всі частини однострою старшого пластуна є такі самі, як пластуна юнака, за винятком накриття голови і хустки.

1. Накриття голови:

Накриттям голови у старшого пластуна є скавтський капелюх або беретка, залежно від вибору куреня або самостійного гуртка УСП. Старші пластуни далекого віддалення носять скавтські капелюхи.

а) скавтський капелюх зеленої барви 732 із шнурочком попід бороду.

Носять: під голим небом і в службі - на голові;

під дахом - на плечах, завішений за шнурочок до лівого нараменника, відзнакою догори;

б) беретка барви, вибраної куренем згл, самостійним гуртком УСП.

Носять: під голим небом і в службі - на голові;

під дахом - під лівим нараменником, зложену відзнакою до переду.

2. Хустка:

Платок у виді прямокутного трикутника. Довжина одного боку трикутника 27 інчів -70 см- . Барва: зелена 910.

Носять: під коміром

поверх коміра на збірках і офіційних виступах, якщо так зарядить пластовий провід.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНА СЕНІОРА

є такий самий, як однострій старшого пластуна, з одинокою зміною:

ХУСТКА є бронзової барви 801.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНКИ НОВАЧКИ

Однострій пластунки новачки складається з таких частин:

1. Накриття голови:

Беретка бронзової барви 801, викінчена навколо при голові гуцульською косичкою ширини 1/2 інча -1.3 см- , плетеною з жовтої 444, червоної 321 і зеленої 910 волічки.

Носять: на голові під голим небом і під дахом.

2. Блюзочка:

Піскової барви 842, спортивного крою з т.зв. "тескою", з матеріялу, що не мнеться (т.зв. "пермапрес"), з переду запинана на 3-5 гудзиків. Комірчик спортовий, до викладання на грудях. Рукави довгі з маншетами на 1 інч - 2.5 см- .

3. Безрукавник:

Вшитий із бронзового 801 матеріялу, без перекрою в поясі, у формі букви "А", з двох куснів і з пасочком з того самого матеріялу, широким на 1 інч - 2.5 см- , запинаним на великі затріски. Викрій із переду овальний. На зарукавнику вгорі і внизу по дві накладані кишені величини найбільше 4 x 3 інчі -10 x 7.5 см-. В поясі по обох боках поперечні пасочки з матерії для піддержування паска. Довжина безрукавника: 2 інчі -5 см- повище коліна. Безрукавник не має гудзиків. Його одягається через голову.

4. Суконочка:

Влітку - замість блюзочки і безрукавника - новачки можуть носити на зарядження крайової пластової старшини суконочку піскової барви 842 з легкого матеріялу, який не мнеться. Суконочка вшита у формі букви "А" без перекрою у поясі, із спортовим комірчиком і пасочком широким на 1 інч -2.5 см-. Перід суконочки запинається на 3 гудзики. Рукави короткі, кінчаються 2 інчі -5 см- понад ліктями. На суконоці по дві накладані кишені вгорі і внизу, величини як у безрукавнику.

5. Шорти-спідничка:

Бронзової барви 801. Довжину визначає крайова пластова старшина. Носити замість безрукавника на зарядження пластового проводу.

6. Штани:

Бронзової барви 801. Довгі штани довжини до кісток. Короткі штани довжини до колін. Носити замість безрукавника на зарядження пластового проводу.

7. Хустка:

Платок у формі прямокутного трикутника, розміром 20 x 20 інчів -50 x 50 см- жовтої барви 444.

Носять: під коміром,

поверх коміра на збірках та офіційних виступах, якщо так зарядить пластовий провід.

8. Обручик до хустки:

плетений із трьох барв: червоної 321. жовтої 444 і зеленої 910, однаковий для всіх у крайовій пластовій організації.

9. Взуття:

спортові бронзові шнуровані пів-черевики.

10. Підколінка:

бронзової барви 801.

Носять: впродовж усього року.

11. Шнурок до свистка:

бронзової барви 801.

Носять поверх хустки, по середині грудей злучений вузлом. Обидва кінці шнурка зв'язані із свистком вкладається до лівої горішньої кишені безрукавника.

12. Додаткові частини однострою:

Влітку: светер, вітрівка і дощовик або т.зв. "панчо" барви блюзочки (піскова 842), або безрукавника (бронзова 801).

В зимі: тепла вітрівка барви блюзочки або безрукавника, волічкові навушники і рукавиці.

На лещета обов'язує такий однострій: блюзочка, гранатові або чорні лещетарські штани, лещетарські черевики, вітрівка і рукавиці.

Однострій для пластових зайнять:

- а) спортових: біла спортова блюзочка з короткими рукавами, гранатові спортові штанята, білі шкарпетки і білі тенісівки;
- б) таборових: суконочка як вище під 4).
- в) на воді: біла полотняна морська шапочка з крисами догори, білі шкарпетки і білі тенісівки.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНКИ ЮНАЧКИ

Однострій пластунки юначки складається із таких частин:

1. Накриття голови:

Беретка бронзової барви 801, викінчена навколо при голові гуцульською косичкою ширини 1/2 інча -13 мм- , плетеною із жовтої 444, червоної 321 і зеленої 910 волічки.

Замість береток, курінь може вибрати носити капелюхи.

Носять: на голові під голим небом і під дахом,
під лівим нараменником, зложеною відзнакою до переду,
- поза службою і не на збірках і офіційних виступах.

2. Блюзка:

Піскової барви 842, спортивного крою, вшита з матеріалу, що добре переться і не мнеться ("пермапрес"), спереду запинана на гудзики барви блюзки. Рукави довгі з маншетами, широкими на два інчі -5 см-. На грудях дві кишені величини 5 x 4 інчі -12.5 x 10 см- , вгорі закриті кляпами з обтягненими рогами. Позаду "геска" без поздовжньої закладки назверх чи до середини. Комір блюзки спортовий, до викладання, ширина коміра при закінченні: 3 інчі -7.5 см-. На плечах нараменники до запинання на гудзики.

Влітку на зарядження крайової пластової старшини пластунки юначки можуть носити таку саму блюзку, але з короткими рукавами, які -без маншентів- закінчуються 2 інчі -5 см- повище ліктя.

3. Спідничка:

Бронзової барви 801, вшита із шости клинів, ношена на поясі, широкому 1 і 1/2 інча -4 см- , внизу дещо поширена у формі букви "А". По боках дві внутрішні еліпсоваті кишені. Змійка з лівого боку. Матеріал для спіднички вовняний, а на літо легкий - т.зв. "пермапрес".

Довжину спіднички визначає крайова пластова старшина.

4. Шорти-спідничка:

Бронзової барви 801. Довжину визначає крайова пластова старшина. Носити замість спіднички на зарядження пластового проводу.

5. Штани:

Бронзової барви 801. Довгі штани довжини до кісток. Короткі штани довжини до колін. Носити замість спіднички на зарядження пластового проводу.

6. Хустка або крайка (залежно від вирішення куренем):

а) Хустка: у формі прямокутного трикутника, розміром 25 х 25 інчів -63 х 63 см- барви куреня або самостійного гуртка. Якщо курінь чи самостійний гурток має дві барви, - то хустка складається з обох барв по половині, або одна барва може бути обшита другою барвою на ширину одного інча - 2.5 см-.

Хустка пластунки юначки далекого віддалення є малинової барви 816.

Носять: під коміром,

поверх коміра на збірках і офіційних виступах,
якщо так зарядить пластовий провід.

б) Крайка: в гуцульських барвах з переважаючою червоною барвою 321.

Носять: попід коміром, з переду зав'язану, як краватка.

7. Обручик до хустки:

Плетений із трьох барв: зеленої 910, жовтої 444 і червоної 321, однаковий для всіх у крайовій пластовій організації.

8. Пояс:

Шкіряний, бронзової барви, широкий на 2 інчі -5 см - . Спряжка однакова в цілім краю за визначенням крайової пластової старшини.

9. Взуття:

бронзові шнуровані пів-черевики або черевики на низьких закаблуках.

10. Підколінка:

Бронзової барви 801.

Носять: увесь рік.

11. Шнурок до свистка:

Бронзової барви 801.

Носять: поверх хустки або крайки, по середині грудей злучений вузлом, звисає до долішнього краю кишені блюзки. Свисток, прив'язаний до обох кінців шнурка, вкладається до лівої кишені блюзки.

12. Додаткові частини однострою:

а) Гуцульський байбарак стилевого виконання бронзової барви 801.

б) Торбинка - не більша як 12 x 12 інчів -30x30 см-, спортивного вигляду, бронзової барви 801, з довгим паском до ношення через плече.

в) до вживання в таборах і на мандрівках: - светер, вітрівка, дощовик або "панчо", барви блюзки або спіднички, але однакової в цілім краю.

Однострій для пластових зайнять:

а) спортових:

біла трикотова блузка з короткими рукавами - однакова в курені,
чорні або гранатові спортові штанятка
білі шкарпетки
білі тенісівки

б) таборових:

легкий полотняний капелюшок
легка полотняна блюзочка
короткі легкі штанята
довгі полотняні штани
сандали або тенісівки
купелевий стрій

в) на воді:

біла моряцька шапочка із крисами,
білі вовняні шкарпетки
білі тенісівки

г) на лещета обов'язує такий однострій:

наушники
пластова сорочка
гранатові або чорні лещетарські штани
лещетарські черевики
вітрівка
рукавиці

ОДНОСТРІЙ СТАРШОЇ ПЛАСТУНКИ

Однострій старшої пластунки є такий, як однострій пластунки юначки з такими двома змінами:

1. Накриття голови:

Беретка з косичкою може бути або бронзової барви 801, або барви, вибраної куренем чи самостійним гуртком.

2. Крайка:

Якщо курінь чи самостійний гурток рішить носити крайку, тоді ця крайка має бути в гуцульських кольорах з переважаючою барвою зеленою 910.

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНКИ СЕНІОРКИ

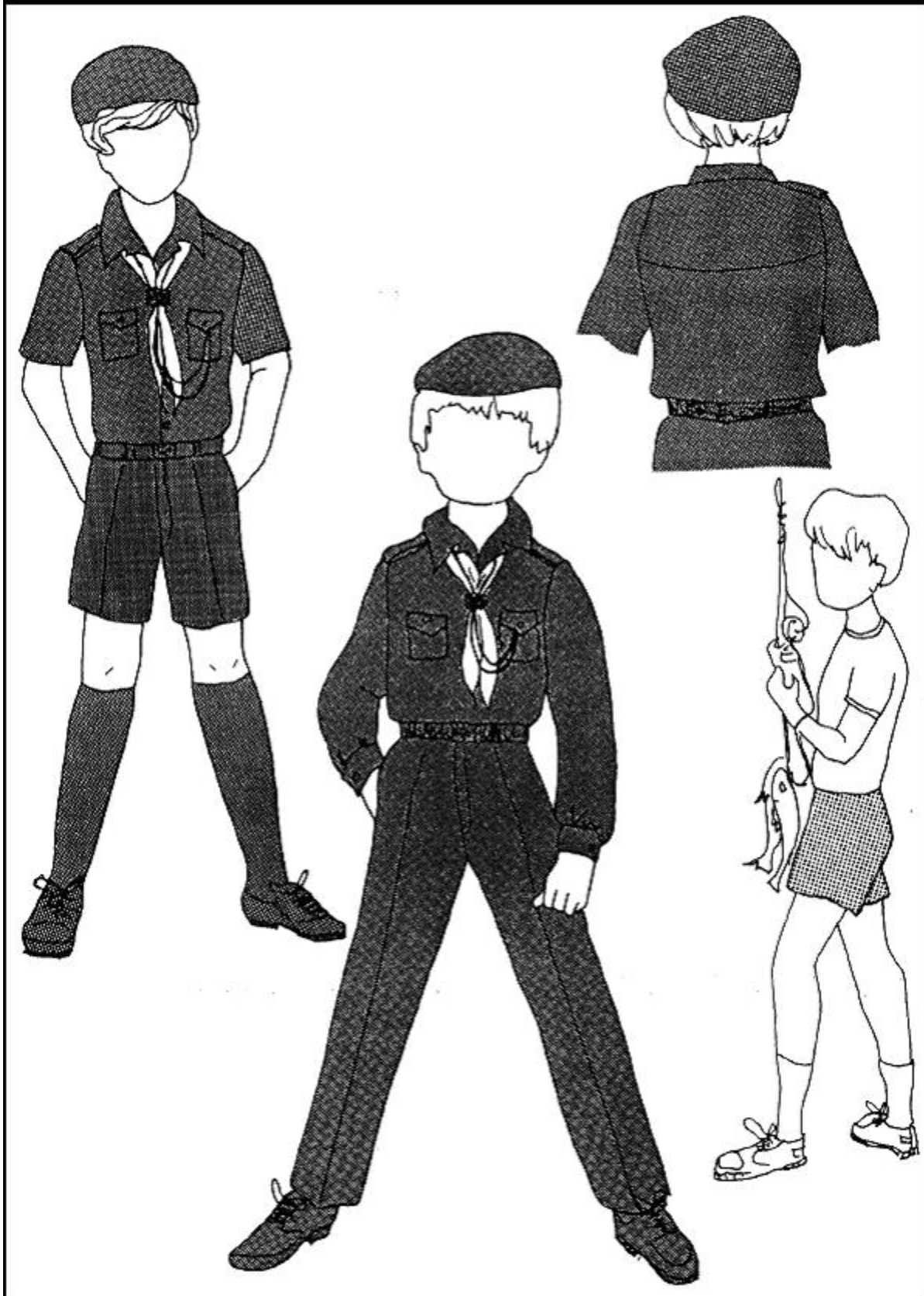
Однострій пластунки сеніорки є такий, як однострій старшої пластунки з такими відмінами:

1. Крайка при однострою пластунки сеніорки є в гуцульських барвах з переважаючою бронзовою барвою 801.

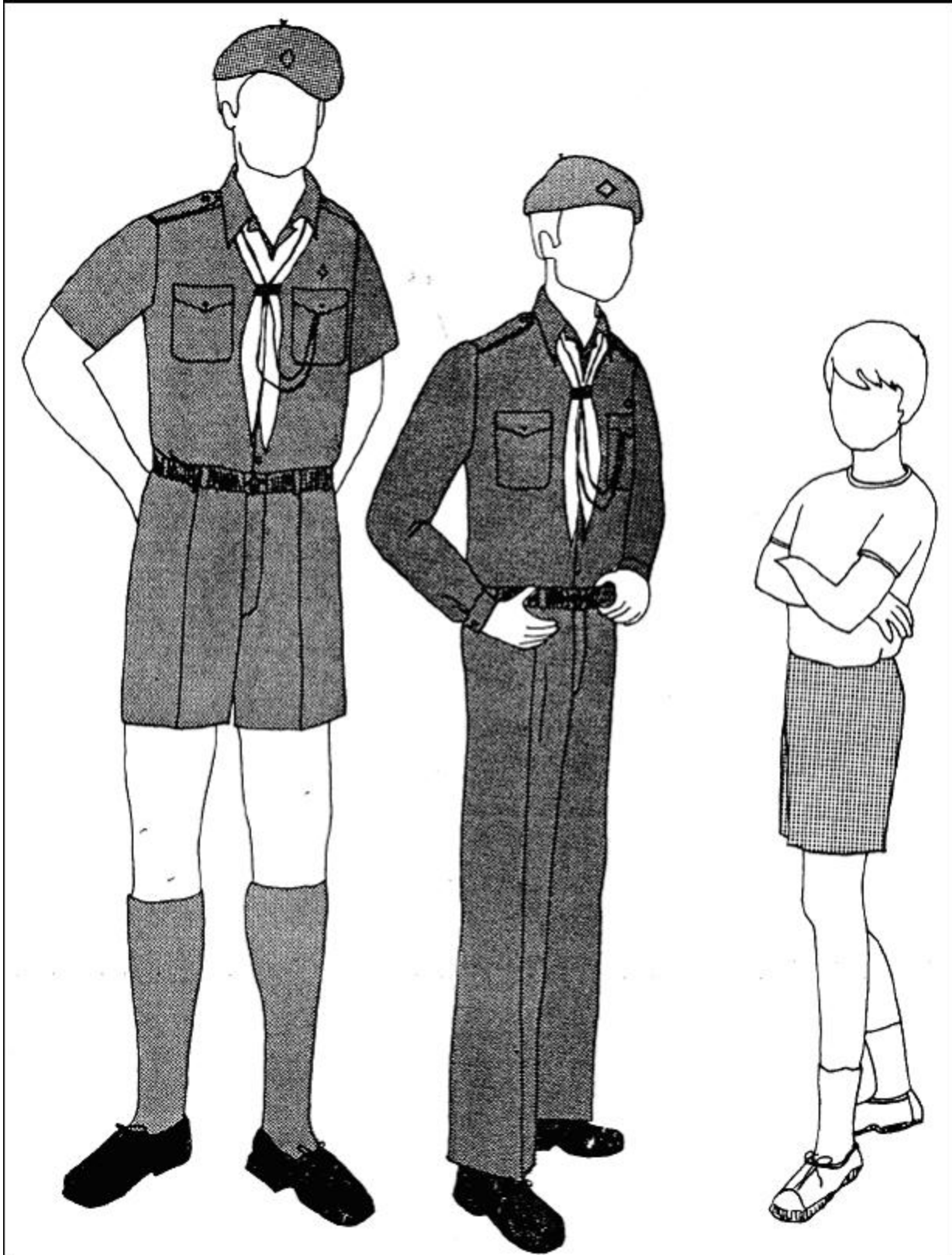
2. Підколінка – панчохи:

Пластунки сеніорки носять до зайнять у терені підколінка бронзової барви 801, а поза тим носять панчохи барви тіла.

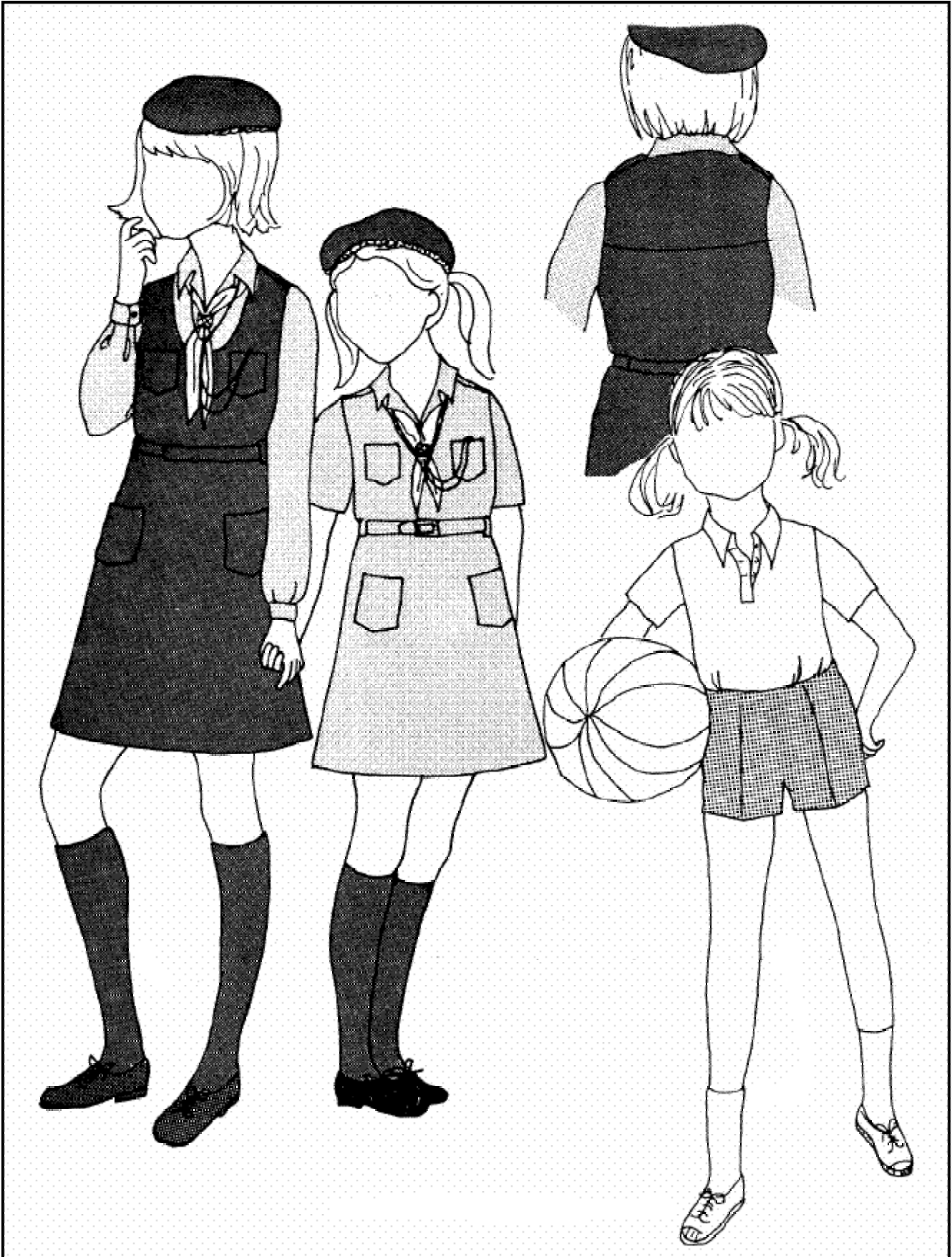
П'ять наступних таблиць рисунків закінчують першу частину цього видання – “ПЛАСТОВИЙ ОДНОСТРІЙ”.

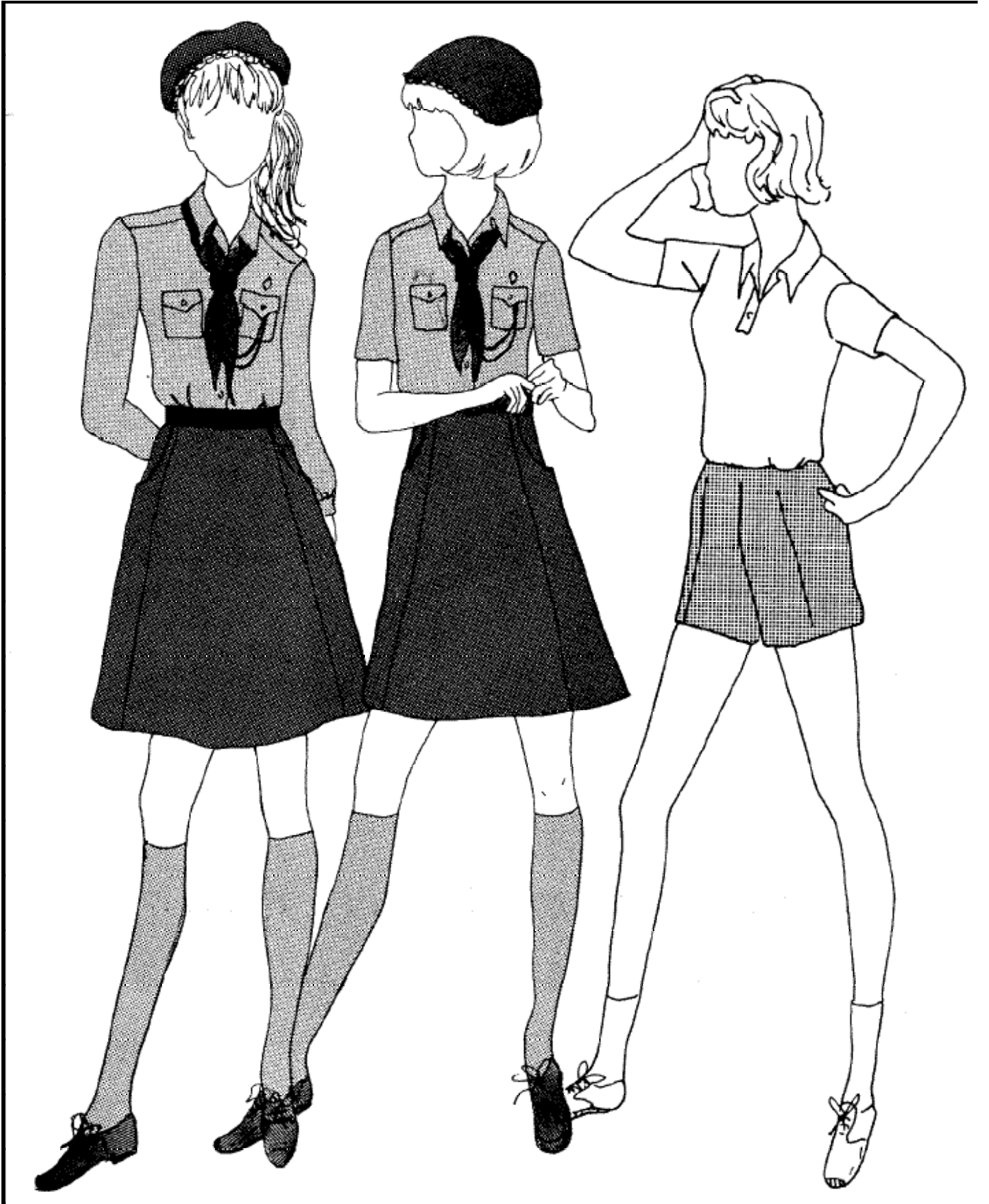
ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНА НОВАКА

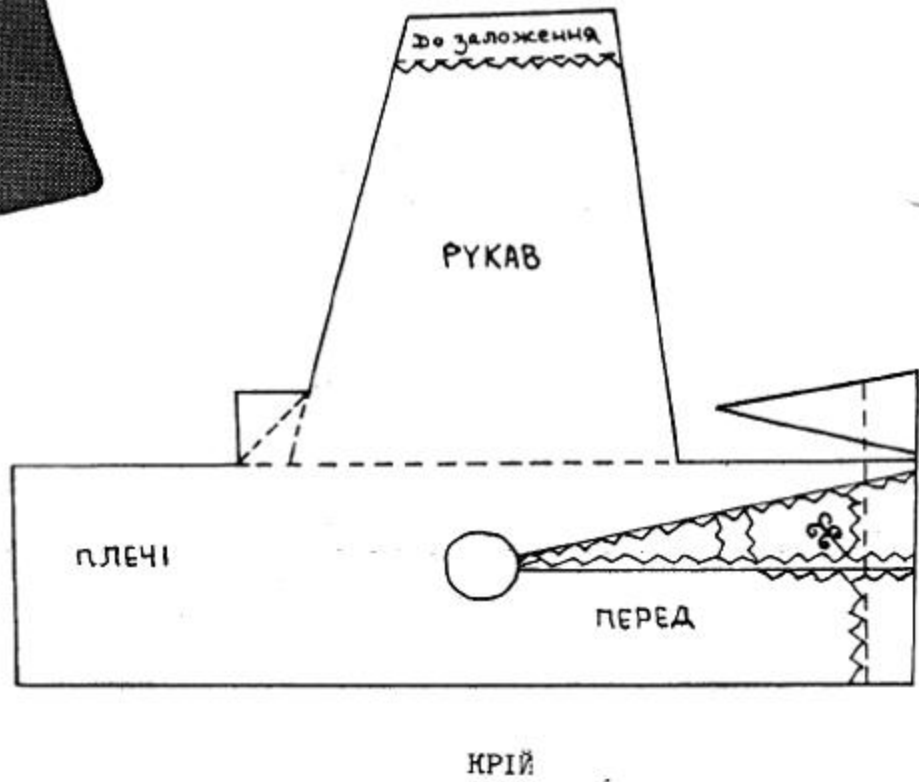
ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНА ЮНАКА

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНКИ НОВАЧКИ

ОДНОСТРІЙ ПЛАСТУНКИ ЮНАЧКИ

ГУЦУЛЬСЬКИЙ БАЙБАРАК